

YUSUF SURESİ 7. DERS 2. AYET

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَ أَتْبَاعِهِ أَجْمَعِينَ
سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
سُبْحَانَكَ لَا فَهْمَ لَنَا إِلَّا مَا فَهَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْجَوَادُ الْكَرِيمُ
رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي وَ يَسِّرْ لِي أَمْرِي
وَ احْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي يَفْقَهُوا قَوْلِي
وَ أَفَوْضْ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ

Hamd Âlemlerin Rabbi olan Allah'a, salât ve selam Resûlümüz Muhammed'in (sallallahu aleyhi ve sellem), onun ailesinin, ashabının ve onlara güzellikle tabi olanların üzerine olsun.

Ya Rabbi! Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim. Senin bize öğrettiğinin dışında bizim ilmimiz yoktur. Şüphesiz Sen, her şeyi en iyi bilen, her işi hikmetli olansın.¹

Ya Rabbi! Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim. Senin bize gerçeği anlattığının dışında bizim anlama imkânımız yoktur. Şüphesiz Sen çok cömertsin ve çok ikram sahibisin.

Ey Rabbim! Göğsümü ferah eyle, işimi kolaylaştır. Dilimin bağını çöz de sözümü anlasınlar.²

Ben işimi Allah'a bırakıyorum. Şüphesiz Allah kullarını görendir.

2. ayet-i kerimedeyiz. “Gerçekten biz, akıl erdiresiniz diye, düşünesiniz diye onu Arapça bir kuran olarak indirdik.” Kur’an’ın Arapça olarak indirilmesinin hikmeti her zaman kafamda netti. Allah u Teâlâ bu dili tercih ettiyse mutlaka bunda hikmet vardır. Ancak şimdi anlatacağım bilgileri daha evvelinde bilmiyordum ve benim için büyük aydınlanma oldu. Hem kendi adıma hem de biri “neden Arapça” diye sorduğu zaman verebileceğim makul bir cevap olduğunu öğrenmiş oldum. *Düşünesiniz ve anlayasınız diye bu kitap Arapça olarak indirildi.*

Yahudilerin İbranice bilmesine rağmen bu kitap İbranice tercih edilmiyor. Direkt İbranice olarak indirilseydi Yahudiler belki de daha rahat müzakere edeceklerdi. Aslında Yahudiler Kur’an İbranice olarak gelmediği için, Kur’an’ın Allah katından olduğunu anlamışlardı. Çünkü Allah hangi topluma, hangi döneme kitap gönderdiyse o topraktaki insanların dilini seçmiştir.

Peki, madem Kur’an herkes içinse o zaman nasıl tek dil? Çünkü diğer kitaplar kendi dönemlerinde insanlar tarafından tahrif edilmiş³ ve sonrasında yeni kutsal kitap indirilmiştir. Ancak Kur’an-ı Kerim indi ve Allah’ın emri ile kıyamete kadar bu kitap okunacaktır.⁴ Bu kitap öğrenilecek ve kıyamete kadar bütün insanlığın hidayet kaynağı bu kitap olacak.

¹ Melekler, “Seni bütün eksikliklerden uzak tutarız. Senin bize öğrettiklerinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Şüphesiz her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin” dediler. (Bakara Suresi 32. Ayet)

² 20/ Tâ-Hâ Suresi, 25, 26, 27, 28

³ ”Onlardan bir grup, okuduklarını kitaptan sanasınız diye kitabı okurken, dillerini eğip bükerek. Halbuki okudukları kitaptan değildir. Söyledikleri, Allah katından olmadığı halde, Bu Allah katındandır derler. Onlar bile Allah’a iftirâ ediyorlar." (*Âl-i imran, 3/78*)

⁴ Şüphesiz o Zikr’i (Kur’an’ı) biz indirdik biz! Onun koruyucusu da elbette biziz. (Hicr, 15/9)

1. Allah (C.C.) Arap dilini vahiy için hazır hale getirmişti. Arapça imge ve şiirsellik yönünden oldukça dolu bir dildir. Onu kendi kelimeleriyle daha da zenginleştirdi. İslam nereye giderse gitsin Arapçayla gitti.

Mekke; ticari ilişkiler ve Kâbe'nin orada olmasından dolayı birçok insanın hac için gelip gittiği bir bölge. Ancak Mekke halkı ticaret gelişmeden ve Kâbe için insanlar buraya yoğun olarak gelmeden evvel çölün ortasında herkesten uzak hayat sürüyorlardı. Sadece kendi aralarında konuştukları bir dilleri vardı ve bu uzaklıkta kendi dillerini muhafaza etmeleri çok daha mümkündü.

Bir dil nasıl asimile olur? Ya da diğer dillerle ilişkisi nasıl gelişir? Farklı dil konuşan toplumlarla sık ilişkiler başlatıldığında, göç alındığında buradaki dilin değişmeye başladığını görürüz. Çünkü dil canlı bir varlıktır ve iki dil karşılaştığında birbirlerinden etkilenir.

Ancak Mekke'ye herhangi bir göç alımı yok. Mekke'nin yerlileri orada ve yüzyıllardır kendi nesilleri devam etmiş. Dışarıdan bir yabancıyla yaşamıyorlar. Hep tanıdık insanlarla bir arada bulunuyorlar. Bu neyi kazandırır? Bildikleri deyim ve atasözleri, mecazlar, şiirler hep ortak ve onları birbirlerine söylemekte. Aynı şekilde dışarıdaki insanlarla ilişkileri olmadığı için, sürekli git gel yapmadıkları için senenin 1-2 ayında kendi ürünlerini satmak için dışarıdaki bölgelere giderlermiş. Bu 1-2 ay dışında kalan on ayda Mekke'de otururlarmış. Mekke toplumunun o dönemde yoğun bir çalışma hayatı yok. Tabii bu da Allah'ın bir lütfü. Neyi söylemeye çalışıyorum şu an biliyor musunuz? Boş vakitleri çok. Boş vakitleri çok olduğu için de şiirle alakadar olmuşlar ve binlerce beyit şiir yazmışlardır. Düşünsenize babanızın, eşinizin, amcamızın, oturup sürekli şiir ezberlediğini, beyit yazdığını ve bunun binlerce olduğunu. Hafızaları ve kelime dağarcıkları çok fazla gelişir değil mi? Burada dilin geliştirilmekte olduğunu görüyoruz. Fakat aynı zamanda **dışarıdaki dillerle etkileşim olmamış ve Arap dili en öz haliyle gelişmiştir. Herkesten izole, kendi içinde gelişen ve kökleşen bir dil. Şiirle alaka kurdukları için dilde soyut anlam yüksek, imgeler yüksek şiirsellik yüksek, hayal gücü yüksek.** Peki bunun faydası ne? Cennet bizim için hayali bir tasvir, cehennem de öyle. Cennet ve cehennem elbette hayal değil, hakikat. Ancak biz onları hiç görmedik, hayal etmemiz gerekiyor ve Arapların şiirlerinde en çok yaptıkları şey hayal etmek. Yani bir hayali, tasviri ne kadar gerçekçi gösterebilirler bunun peşindeler. İmgelerle nasıl bir şeyi daha iyi ifade edebilirler bunun peşindeler. Ve böyle bir dile Allah'ın kelimeleri geldiğinde Allah kendi kelimelerini Arapça olarak indirdiğinde onların hayal âlemini de, düşünce dünyalarını da daha fazla genişletmiş oluyor. Arap toplumu buna müsait bir toplum.

Sadece oturup “sen nasılsın, ben nasılım?” gibi günlük konuşmaları yok. Belagatları çok yüksek, hatta onlar için **yüksek rütbeli kişi; iyi konuşma yapabilen kişi olmuştur.** Onların en önemli adamları çok şiir bilen adamlardır. Kelime mühimdir aralarında.

2.Tarihte din önderlere izafe edildi daima. Bugün de oluyor. Yani sadece Resûlullah (sav) bu yoldan gitti diye burada değiliz. Resûlullah (sav)'ın yoluna canımız kurban. Tabii ki onun davet ettiği yoldayız. Yanlış anlaşılacak istemem. Şunu diyorum, bizi bu yola Hz. Musa da davet etti. Hz. Yusuf da davet etti, Hz. İsa da davet etti, Hz. Âdem de davet etti. Resûlullah (sav) son davet eden. Bizim dinimiz de tek bir kişinin çağırdığı yol değil, biz bütün hak sahiplerinin çağırdığı yola gitmekteyiz. Yani tek yönlü bir gidiş değil yaptığımız şey. Dolayısıyla Hristiyan da yolunu doğru gitse varacağı yer İslam'dır. Yahudi de hakkı görmek istese geleceği yer burası. Çünkü biz ne Hz. İsa'yı dışarıda bırakırız. Ne Hz. Musa'yı dışarıda bırakırız.

Halk yaratıcının ne istediğini anlamadı ve bilemedi. Önderlerine gidip sordular. Bu uç noktaydı. Bunu İslamiyet için konuşmuyoruz. Diğer ideolojiler için konuşuyoruz. **Herkes kendi söylediğini yorumlasa ya da indirilmiş olanı kendince yorumlasa bir bozulma görürüz.** Hıristiyanlıkta olan budur. Yani Hıristiyanlıkta ve Yahudilikte halk dinin âlimi saydıkları insanları dinin önüne geçirdiler ve dini şuurla kavramak yerine karşısındaki insan ne diyorsa ona inandılar. Kitabın ne dediğini değil, kitabı söyleyenin dediğini yapmaya çalıştılar. **Kur'an'a baktığımızda ise bütün dünyanın aynı kelimelerle Allah u Teâlâ'yı anlaması mümkündür.** Kur'an tek bir dile sahip yani Arapça ve bu Arapçayı bütün insanlığın öğrenmesi gerekiyor. Olması gereken budur.

Siz düşünüp anlayabilesiniz diye bu kitap Arapça indirildi.

Eğer hayattaki herhangi bir cevap ayetlerin ışığında mantıklı değilse biz onu cevap olarak kabul etmeyiz. Almayız. Şu kısmı tekrar bir toparlayalım. Kur'an neden Arapça olarak indirildi? Allah (C.C.) Arapçayı zaten önceden, yani yüzyıllar boyunca Kur'an'ı Kerim için hazırlamıştı. Nasıl hazırlamıştı? O toplumu izole bir hale getirmişti. Toplum sadece Arap dili konuşan bir toplumdur, dışarıdan göç almamışlardı, kendi öz dillerini uzun süre muhafaza etmişlerdi. Ve çalışmakla geçirdikleri süre 1-2 ay gibi bir süreydi. 9-10 ay oldukları yerde bulunuyorlardı. Bu süre zarfında uğraştıkları şey yalnızca Arap diliydi. Şiir yazmak, beyit yazmak, beyit ezberlemek, tartışmalar, müzakereler yapmak. Ve kim bir konuşmada, bir sohbette galip gelirse, üstün gelirse içlerinde en şerefli adam oydu. Belâgat onlar için çok önemli bir yerdedi. Düşünün Allah u Teâlâ'nın indireceği son kitap Kur'an'ı Kerim ve Allah o kitap için diyecek ki, *bu kitap bir mucizedir. Bu kitabın belâgatı en yüksek belâgattır.* Bunu yerli bir halka indirse, yani Afrika'da konuşmayı bilmeyen yerli bir halka indirse oradaki insanlar Kur'an'ı Kerim'in belâgatının ne kadar etkileyici olduğunu anlayabilir mi? Buldukları konum itibarıyla anlayamazlar. Geliştirildikten sonra anlayabilirler. Ancak o insanların geliştirilmesi çok uzun bir süre alır. Fakat Mekkelilere baktığımızda Kur'an'ı Kerim'in ayetlerini duydukları zaman ne diyorlar? *Bu bir sihirdir yahut büyüdür.*⁵ Neden böyle diyorlar?

Belâgattan anladıkları için. Kur'an'ın belâgatı onlara o kadar etkileyici geliyor ki, daha önce bu kadar üstününü hiç duymadık diyorlar. Anladıkları bir yerden, etkilendiklerinden dolayı bu kitabın aslında bir beşer sözü olmadığını kendilerine itiraf etmiş oluyorlar.

Aynı zamanda şiirle ilgilendikleri için dilde imge, soyut anlam, şiirsellik yüksek dedik. Bizim de melekler ve cennet cehennem bahsimiz aslında imge ile anlamaya çalıştığımız konular. İşte bu konuların yoğun olduğu kitabı ancak şiirle, imgeyle, hayalle meşgul olan bir toplumun diline indirgediğinizde daha iyi izah etmiş olursunuz.

İslam nereye gitse Arapçayla gitti. Arapçadaki belâgatla gitti. Bu yüzden anlaşılması daha kolay oldu. Şunu söylemeliyim ki; Arapçayı öğrenmek her Müslüman için gerekli bir iştir. Fakat bu konuda bir açıklama yapmak istiyorum: Örnek veriyorum, bir hanımefendi var. Çocuğuyla uğraşıyor, çocuklarıyla uğraşıyor, eşiyile uğraşıyor bir taraftan yüzünü yıkamaya zor vakit buluyor. Hani namazları nasıl kılacağını şaşırıyor. Ben şimdi bu hanımefendiye diyorum ki, Arapçayı öğrenmek bütün Müslümanların üzerine gerekli bir şeydir. Hanımefendi o zaman şöyle düşünüyor. Ben bütün Müslümanların yapması gereken bir şeyi yapamıyorum. Abdestimi bile zor alıyorum, o zaman ben kötü bir Müslüman mıyım? Hayır, değilsiniz tabii ki. Allah size afiyet versin. Bunu demek istemiyorum. Allah bizim neyi yapabileceğimizi de biliyor. Neyi yapamayacağımızı da biliyor ve hepimize çok merhametle yaklaşıyor kesinlikle.

---

⁵ Musa onlara apaçık âyetlerimizi getirince, "Bu, olsa olsa uydurulmuş bir sihirdir. Biz önceki atalarımızdan böylesini işitmemiştik" dediler. (Kasas 28/36)

Ama ben kendim için örnek vereyim. Şu an çoluk çocuğum yok. Yani yalnızım. Aslında istesem Arapçaya yoğunlaşabilir miyim? Hakikaten istesem niyet etsem bütün yoğunluğuma, yorgunluğuma rağmen Allah burada bir yol açacaktır bana diye düşünüyorum. Ancak diğer taraftan da şöyle bir hakikat var: Arapça tek başına özen isteyen bir alan. Aslında bütün diller böyle ama Arapçanın özelinde daha çok böyle olduğunu düşünüyorum. Yani hem Arapça öğreneyim hem de şu, şu, şu ilmi faaliyetleri yapayım demek çok gerçekçi bir hedef değil. İnsan Arapça öğrenmeye niyet ettiği zaman ilim olarak sadece Arapça ile meşgul olmasını daha makul buluyorum. En azından kendim için böyle. Arapçaya niyet ettiğimde diğerlerini 1 yıl, 2 yıl artık 3 yıl neyse yapmamalıyım diye hissediyorum. Allah bunu bana nasip etsin inşallah. Oraya hakkıyla yönelmeyi bana nasip etsin ve hepimiz bunun niyetinde olalım. Hani bugün olmaz ama çocuklar okula başladığında olur. Bugün olmaz ama bu hastalık bittiğinde olur. Kalbimizde böyle bir yangın, böyle bir istek, böyle bir niyet olsun. Hani Rabbim ben senin kitabını indirmek için seçtiğin dili öğrenmek istiyorum. Bunun için bana vesileler çıkar. Bunun için bana yardım et diye bir niyetimiz, iştiyakımız olsun. Çünkü tefsir derslerinde görüyoruz, bir kelimeyi 20 dakika izah etmeye çalışıyorum. Bir de düşünsenize o kelimeyi okuduğum an o 20 dakikalık izahı zaten biliyor olsam ufkum ne geniş olur. Ama şimdi ne yapmam gerekiyor? 4-5 tane tefsire bakmam gerekiyor. Tabii ki yine Arapça bilsem de tefsire bakmam gerekir ama Arapça tefsirlere bakabilirim. O zaman öğreneceğim şeyleri hayal bile edemiyorum. İmam Razi'nin tefsirini Arapçasından okuyabilmeyi Allah bana bir gün nasip ederse eminim ki Kur'an'ı Kerim'i ilk kez okuyor gibi olacağım. Bunlar sizi karanlık köşelere sevk etmesin. Hocam biz Türkçe tefsir okuyacaktık ama onun faydası yok mu? Olmaz olur mu ya hu? Ben de yaptıklarımı oradan yapmaya çalışıyorum. Yani şu bakış açısından kurtulun lütfen sürekli sizi şeytana karşı savunmak istemiyorum. Kendi gardınızı alın. 'Elimdeki imkânlarla yapabileceğim en iyisini yapıyorum. Yarın daha iyi şeyler bildiğimde o zaman onların en iyisiyle yapmaya çalışacağım.' Yoksa hani ben bugün yapamıyorum o zaman hiç yapmayayım, diyemeyiz Kur'an'ı Kerim'e karşı. Kur'an'ı Kerim'in içindekileri öğrenmeye karşı böyle bir tavır takınamayız, ibadetlere karşı böyle bir tavır takınamayız.

İkinci maddenin de tekrar üzerinden gidelim. Tarihte din daima önderlere izafe edildi. Bunu Hz. İsa için düşünebiliriz. Allah'ın buyruklarından ziyade Hz. İsa'yı bir ilahlaştırma var. Yine Hıristiyanlık dininde Allah'a ulaşmak değil de aradaki aracıya o elçiye karşı büyük bir ilahlık isnadı var. Subhanallah. Allah bütün bunlardan münezzehtir. Müslümanın yapması gereken Allah'ın son kitapta yapmamızı istediği davranış, kitabı doğrudan anlamamız ve uygulamamız. Bu yüzden de bütün insanlık için, bütün dünya için ortak bir dil seçmiştir. Neden Arapçayı seçtiğini anlattık. Aynı safta durduğumuz zaman hepimiz diyeceğiz ki; Elhamdülillahi rabbi'l âlemin. Bu aslında aramızda parola da oluyor. Kendi kimliğimiz için, Müslüman kimliğimiz için. Böyle bereketi de var bizlere, bizi buluşturuyor. Aslında ümmeti ortak bir paydada buluşturuyor. Biz bütün cevapları kitabımızdan öğrenmeye çalışacağız ve herhangi bir sonuç, soru ya da cevap benim kitabıma göre makul değilse ben onları hayatımın dışında bırakacağım.

İkinci ayeti kerimenin izahı bu kadar kısa sürdü ama üçüncü ayete geçmek istemiyorum. Böyle konu konu gidelim istiyorum. Umarım sizler için istifadeli olmuştur. Allah'a emanet olun selamünaleyküm ve rahmetullah.

(3 Nisan, 2022)